

– колкото е възможността за безвизово пребиваване. Въпреки това, към момента на теренното изследване, шестима бургуджии пребиваваха незаконно в Холандия от година и половина. А двама се бяха върнали от Израел след две години работа там.

Друга част от бургуджиите в Куклен сменя занаята и започва да се занимава с джамбазлък⁴¹. Стратегията е с микробуси или ремаркета да се обикалят подбалканските села. Там често се срещат самотно живеещи възрастни хора, които не могат повече да се справят с оплещдането на домашния им добитък и са склонни да се разделят с него. По време на теренното изследване бе регистриран случай, при който купена за 500 лв. крава бе продадена за 1000 лв. Това, бе определено като изключително добра сделка, защото най-често чистият месечен доход от джамбазлък за едно домакинство е около 800 лв. или средно по 200 лв. седмично.

Смяна на занаята в същата посока може да се наблюдава и при разширеното семейство даскане рома в Йоаким Груево. Въпреки че се определяха като *кангляри*⁴², на практика живеещите там 13 души разчитаха най-вече на парите, които изкарват “бабата” и “дядото”, обикаляйки селата и животинските пазари. Ареалът, в рамките на който семейството търгува, се простира от Пазарджик до Димитровград. По сведения от калайджийка (22 г.) от с. Строево, която гостуваше на дядо си и леля си в с. Куклен, нейният годеник – също калайджия – се “разкарва” в момента [т.е. обикаля], защото “В момента има бизнес [...] Коня, магарета продава - търговец [е]”.

При мъжката професия на калдерашите в Йоаким Груево също се наблюдава смяна на занаята. Традиционното производство на медни съдове е заменено с включване в строителството. Особено характерен в последните години е монополът, който субгрупата започва да създава в България, при полагането на покривни хидроизолации на асфалтова основа.

Всъщност, освен смяната на традиционната професия, в селата може да се наблюдава и скрито практикуване на някои от занаятите. Например в Куклен има все още трима или четирима бургуджии, които се занимават с ковачество, по нято едни от тях не пожела да говори за запаята си. Причината е, че приходът, който реализират от тази дейност, е сезонен и непостоянен, а поръчките все повече намаляват – успоредно с намаляването на интереса към вратите, оградите и решетките от ковано желязо. Фактически само един от бургуджиите частично се е “преквалифицирал” и официално работи като тенекиджия, а баща му все още произвежда подкови, и петлици за кон и магаре. Разликата от традиционната технология е, че духалото е заменено с вентилатор. Останалите бургуджийски домакинства разчитат най-вече на социалните

⁴¹ Тур. *cambaz* – 1. Акробат; 2. Търговец на добитък

⁴² Гребенари